

แนวทางการจัดการความมั่นคงในพื้นที่ที่มีการอพยพย้ายถิ่น แรงงานต่างด้าวหนาแน่น กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

สถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศในปัจจุบันเป็นลักษณะผสมผสานระหว่าง ภัยคุกคามตามแบบ และภัยคุกคามไม่ตามแบบที่มีความซับซ้อน และมีความหลากหลาย เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของ ประชาชน และประเทศโดยรวมที่ผ่านมามีการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภัยความมั่นคง ตามแบบเป็นเรื่องของการทหาร ซึ่งปัญหาดังกล่าว เช่น การสู้รบตามแนวชายแดน และความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดน เป็นต้น มักจะกระทบต่อความมั่นคง และโอกาสในการพัฒนา พื้นที่จังหวัดชายแดนเป็นหลักขณะที่ปัญหาที่เกิดจากภัยคุกคามไม่ตามแบบมักจะเป็นเรื่อง ความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นทั้งในพื้นที่จังหวัดชายแดน และขยายพื้นที่ ครอบคลุมไปถึงจังหวัดชั้นใน และส่งผลกระทบต่อ การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ และ ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว

ประเทศไทยมีเขตแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา และ มาเลเซีย โดยประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยมากที่สุด คือ ประเทศ พม่า ซึ่งอยู่ติดพรมแดนทางด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย โดยมีเขตแดนทั้งทางบก และทาง ทะเลติดกับประเทศไทยยาวถึง 2,401 กิโลเมตร โดยมีเส้นทางติดต่อระหว่างกันครอบคลุม ตามจังหวัดต่าง ๆ ของไทย 10 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัด แม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง¹ ในแต่ละจังหวัดมีช่องทางการติดต่อไปมา หารู้กันระหว่างกันอีกหลายช่องทางจากพื้นที่ที่เอื้ออำนวย และมาตรการในการควบคุมใน พื้นที่ยังขาดประสิทธิภาพทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในเป้าหมายของแรงงานต่างด้าว ที่นิยมเดินทางเข้ามาทำงานอย่างมากโดยสาเหตุสำคัญของการลักลอบเข้าเมืองของแรงงาน ต่างด้าวก็คือการขาดแคลนแรงงานระดับล่าง หรือแรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled labors) ผู้ประกอบการจ้างแรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือมากขึ้นทำให้มีการนำ แรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมาทำงานในหลายกิจการโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน

ธุรกิจก่อสร้างที่ต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมากงานแม่บ้านงานการเกษตรบริการเสริม เป็นต้น ผลจากการใช้แรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจนเคยชินมีส่วนทำให้การบริหารจัดการด้านแรงงานต่างด้าวเป็นไปด้วยความยากลำบากเพราะไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถเปิดเผยสถิติจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายที่แท้จริงได้

จากสภาพเศรษฐกิจที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของโลก ทำให้หลายประเทศมีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจในธุรกิจอุตสาหกรรมเกิดขึ้นอย่างมาก และนั่นก็รวมไปถึงประเทศไทยที่มีความเจริญก้าวหน้าทางภาคธุรกิจอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมากในหลายเขตพื้นที่ และในหลายจังหวัดมีธุรกิจทางด้านอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมาใหม่เป็นจำนวนมากไม่น้อย และก็รวมไปถึงในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งรองลงมาจากจังหวัดสมุทรปราการ และไม่ว่าจะเป็นในด้านการจัดเก็บภาษีก็มีการจัดเก็บรองจากพื้นที่กรุงเทพมหานคร จึงทำให้เห็นว่า จังหวัดสมุทรสาคร ทางด้านเศรษฐกิจมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเหมือนกันไม่ว่าจะจะเป็นธุรกิจภาคอุตสาหกรรม หรือธุรกิจด้านประมง จังหวัดสมุทรสาคร มีธุรกิจทั้งสองประเภทนี้ อยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก และการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของภาคธุรกิจในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดสมุทรสาคร และความเป็นอยู่ของประชากรที่มีอยู่อย่างหนาแน่นไม่ว่าจะเป็นคนพื้นที่ในจังหวัด หรือคนนอกพื้นที่ ๆ มาย้ายถิ่นฐานมาจากต่างจังหวัดเข้ามารวมอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครเป็นจำนวนมาก และยังรวมไปถึงคนต่างชาติต่างภาษา ไม่ว่าจะเป็นคนชนชาติลาว เขมร พม่า หรือว่าคนมอญ ต่างก็อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาพำนักอาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเข้ามาอย่างถูกกฎหมาย หรือไม่ถูกกฎหมายก็ตาม ล้วนแต่มีความประสงค์จะเข้ามาประกอบอาชีพด้านธุรกิจต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของตัวเอง และเป็นลูกจ้างผู้ใช้แรงงาน ทั้งในด้านฝีมือ และในด้านที่มีความรู้ ความชำนาญในด้านประกอบอาชีพต่าง ๆ รวมไปถึงผู้ที่ใช้แรงงานอยู่ในธุรกิจอุตสาหกรรม โรงงาน และธุรกิจด้านประมง ซึ่งทั้งสองอาชีพนี้มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในจังหวัดสมุทรสาครเป็นจำนวนมากโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ มาดำเนินธุรกิจเกิดขึ้นใหม่ในหลายกิจการรวมไปถึงธุรกิจภาคครัวเรือน และธุรกิจประมงที่เป็นอาชีพดั้งเดิมของคนในจังหวัดสมุทรสาคร จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของผู้ประกอบการกิจการธุรกิจอุตสาหกรรม และธุรกิจประมงมีความต้องการผู้ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก เพราะว่าคนในพื้นที่เองส่วนมากก็จะประกอบอาชีพธุรกิจประมง และธุรกิจภาคการเกษตรเป็นส่วนมาก และคนในพื้นที่เองกลับไม่ชอบการ

ประกอบกิจการที่มีความสภกปรกมีกลิ่นเหม็น หรือต้องใช้พละกำลัง จึงทำให้ธุรกิจด้านโรงงานอุตสาหกรรมจึงขาดแคลนแรงงานเป็นจำนวนมากที่จะมาทำให้การดำเนินธุรกิจเจริญรุดหน้าไปด้วยดี และไม่ต้องหยุดชะงักติดขัดต่อการบริหารงาน และเมื่อธุรกิจโรงงานอุตสาหกรรมมีความเจริญมีความต้องการทั้งทางด้านวัตถุดิบที่จะเข้าไปป้อนให้กับโรงงานอุตสาหกรรม ธุรกิจทางด้านประมงจึงต้องขยับ และมีความเจริญเติบโตตามไปด้วย ทำให้ธุรกิจทางด้านประมงจึงจำเป็นต้องใช้แรงงานเพิ่มเป็นจำนวนมากเหมือนกัน ผู้ประกอบกิจการธุรกิจทั้งสองอย่างจึงต้องหันมาจ้างแรงงานต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครเป็นจำนวนมากที่แอบแฝงอย่างผิดกฎหมาย ประกอบกับแรงงานต่างด้าวที่เป็นคนพม่าไม่ว่าจะมาอย่างถูกกฎหมาย หรือผิดกฎหมายก็ตาม บุคคลเหล่านี้อยู่ในภูมิภาคที่มีความคล้ายคลึงกับประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ติดชายทะเลมีการประกอบอาชีพธุรกิจประมงเหมือนกับคนไทย และมีความรู้ความชำนาญในเรื่องของการทำประมงไม่แพ้คนไทย

บริบทแรงงานต่างด้าวในสถานการณ์ปัจจุบันของจังหวัดสมุทรปราการ²

สมุทรสาคร เป็นอีกหนึ่งจังหวัด ที่มีผู้อพยพสัญชาติชาวพม่าเข้ามาในจังหวัดสมุทรสาครเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 99% โดยคนอพยพสัญชาติชาวพม่าเข้ามาใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาคร เพราะเนื่องจากจังหวัดสมุทรสาคร มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม และธุรกิจประมง และความเป็นอยู่อย่างอิสระ โดยมีเรื่องของข้อตกลงระหว่างประเทศเข้ามาช่วยทำให้คนอพยพชาวพม่าสามารถเข้ามาภายในประเทศอย่างถูกกฎหมายมากยิ่งขึ้นไม่ต้องหลบหนีเข้ามา และในเรื่องความเป็นอยู่ของตนเอง และคนในครอบครัวที่ชาวอพยพต้องการจะให้ความอยู่ดีกินดีมากยิ่งขึ้น จึงเป็นหนึ่งเหตุผลว่า ทำไมคนต่างด้าวชาวพม่าจึงหลั่งไหลเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในจังหวัดสมุทรสาครที่มีแรงงานต่างด้าวชาวพม่าเข้ามาอาศัย และตั้งรกรากมีครอบครัวอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวกันเป็นลำเป็นสัน โดยเรียกว่า แทบจะยึดอาชีพของคนในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร

ดังนั้น การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านส่งผลกระทบต่อผลดี และผลเสีย ต่อประเทศไทย ผลดีส่วนใหญ่จะตกแก่นายจ้าง คือ การที่นายจ้างมีแรงงานต่างด้าวมาใช้ ทดแทนแรงงานไทยในหน้าที่ขาดแคลน และสามารถจ้างได้ในราคาถูกกว่าคนไทย แต่ผลเสีย กลับกระทบต่อสังคมในวงกว้าง เช่น ด้านความมั่นคง มีประเด็นผลกระทบด้านความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ ด้านสาธารณสุข การควบคุมโรคด้านเศรษฐกิจการแย่งงาน และผลกระทบ ทางสังคม เช่น ปัญหาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน การก่ออาชญากรรมการแบ่งแยก เชิงสังคม ขบวนการลักลอบการเข้าเมือง และการค้ามนุษย์ ปัญหาเด็กไร้สัญชาติ ปัญหาการ สร้างอิทธิพลกลุ่มชนชาติ ยาเสพติด ปัญหาโสเภณี ภาวะของรัฐในเรื่องการจัดปัจจัยพื้นฐาน การสาธารณสุขโรค และการสาธารณสุข เป็นต้น

ปัจจุบันปัญหาแรงงานต่างด้าวโดยผิดกฎหมายที่เกิดขึ้น เนื่องจากขาดมาตรการ หรือระบบใน การควบคุมแรงงานต่างด้าวที่ตีพ้อ ที่ผ่านมาเป็น การแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าตามลักษณะของ ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอ้างถึงความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการผ่อนปรนการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบ และผู้ประกอบการ ทำให้มีการปล่อยปละละเลย ไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และเมื่อแรงงาน ผิดกฎหมายเข้าสู่ประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง จึงเกิดการรวมกลุ่มเป็นจำนวนมากตามแหล่ง อุตสาหกรรม หรือในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีการจ้างงาน และขาดการควบคุมจากเจ้าหน้าที่อย่าง ทัวถึง เกิดเป็นแหล่งซ่องสุม และผู้กระทำความผิดกฎหมาย รวมถึงการถูกเอารัดเอาเปรียบจาก นายจ้างในเรื่องต่าง ๆ ทั้งค่าแรงที่ถูกแต่แลกกับการทำงานอย่างหนัก แต่จ่ายค่าตอบแทนที่ น้อยกว่าความเป็นจริงก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม การมั่วสุมในการกระทำความผิดกฎหมาย ทั้งในเรื่องยาเสพติด การค้าประเวณี การค้ามนุษย์ แหล่งอบายมุขในพื้นที่ อีกทั้งแรงงานที่ผิด กฎหมายดังกล่าวมักนำครอบครัวเข้ามาอยู่ด้วยทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานที่อยู่อย่าง ถาวร ซึ่งการรวมตัวกันอยู่อย่างแออัดทำให้เกิดชุมชนเสื่อมโทรม และเกิดปัญหาทาง สภาพแวดล้อมตามมา

สถิติแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาครปี 2561 ³

เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	อื่นๆ
243,748	12,934	10,241	9,412

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของแรงงานผิดกฎหมายจนเกิดเป็นชุมชนดังกล่าวยังทำให้เกิดการพัฒนาจากผู้ใช้งานไปเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ หรือเจ้าของกิจการเกิดการสมรระหว่างแรงงานต่างด้าวด้วยกัน หรือกับคนไทย และมีบุตรเกิดขึ้นจำนวนมากเกิดปัญหาด้านสถานะสิทธิในการเป็นพลเมืองของไทยรวมทั้งบางกลุ่มเข้ามาแอบแฝงในชุมชนของแรงงานต่างด้าวเพื่อต่อต้านรัฐบาลของตนกลุ่มก่อการร้ายระหว่างประเทศมาเฟียผู้มีอิทธิพลโดยใช้ชุมชนในพื้นที่ฐานในการดำเนินการนอกจากนี้แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ไม่มีการศึกษา จากข้อกำหนดของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 12 ที่ไม่อนุญาตให้คนต่างชาติเข้ามาเป็นกรรมกรในประเทศทำให้มีการลักลอบเข้าเมืองเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีกฎหมายต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และปัจจุบันเริ่มผ่อนผันโดยอนุญาตให้มีการจ้างแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายอยู่ระหว่างรอการส่งกลับ โดยอนุญาตให้อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวรัฐบาลไทยได้ทำข้อตกลงร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติ คือ ลาว กัมพูชา และพม่าในการพิสูจน์สัญชาติเพื่อปรับสถานะให้เป็นแรงงานที่ถูกกฎหมาย และเป็นแรงงานที่ได้รับรองแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าในจังหวัดสมุทรสาครส่วนใหญ่เป็นชาวพม่าเชื้อสายมอญอาศัยอยู่กระจัดกระจายทั้งอำเภอเมืองสมุทรสาครอำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว โดยเฉพาะอำเภอเมืองสมุทรสาคร จะมีแหล่งที่ชุมชนคนต่างด้าวที่มีการพักอาศัยหนาแน่น

แนวคิดทฤษฎีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านแรงงานต่างด้าว

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านแรงงานต่างด้าว

ทฤษฎีสังคมไร้กฎเกณฑ์ (Anomie) อีมีล เดอร์คาิม (Emile Durkheim) การเปลี่ยนแปลงจากสังคมดั้งเดิมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมของประเทศฝรั่งเศสในยุคนั้นได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนกระทั่งสังคมไม่สามารถที่จะหากฎระเบียบมาบังคับใช้ในการควบคุมการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ประกอบกับวงจรของการผลิตทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่เกินความต้องการ และก่อดิตตามมาด้วยภาวะเศรษฐกิจถดถอยซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงกฎระเบียบของสังคมไม่สามารถควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างได้การหยุดงานประท้วง และก่อความวุ่นวายของลูกจ้างแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์อันเลวร้ายระหว่างลูกจ้างกับนายจ้างไม่ได้ถูกแก้ไข

หรือทำให้ลดน้อยลงทำให้ลูกจ้างรู้สึกว่าการแบ่งแยกงานทำให้ลูกจ้างหมดความสำคัญลงในสังคม ดังนั้นความเป็นปึกแผ่นของสังคมจะค่อยๆ หมดลงไปจึงไม่มีกลไกทางสังคมใดมาควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมได้ หรือเรียกว่าสภาพไร้บรรทัดฐาน (Anomie) และในที่สุดก็จะเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ รวมทั้งอาชญากรรมในสังคม⁴ เดอร์คเคิร์ม มองว่า อาชญากรรมจะเกิดขึ้นมาในภาวะที่กฎระเบียบของสังคมไม่สามารถควบคุมความต้องการของบุคคลได้ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเท่านั้น กล่าวคือ ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำการตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลในรูปของทรัพย์สิน หรือความสะดวกจะน้อยลงหากแต่ความต้องการของบุคคลไม่ได้ลดถอยตามลงไปด้วยจึงเกิดภาวะไม่สมดุลระหว่างความต้องการกับการตอบสนองทำให้เกิดปรากฏการณ์ “อโนมี” และในทางตรงกันข้ามเมื่อสภาวะเศรษฐกิจรุ่งเรืองอย่างรวดเร็วการตอบสนองต่อความต้องการบุคคลได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วสภาพความเป็นอยู่ก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นเหตุให้มนุษย์มีความต้องการเพิ่มมากขึ้นโดยปราศจากการควบคุมของกฎระเบียบของสังคมทำให้เกิดภาวะไม่สมดุลระหว่างความต้องการกับการตอบสนอง และนำไปสู่สภาวะ “อโนมี” ได้เช่นกัน⁵

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศมีโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่า 3,000 แห่งทำให้เกิดการไหลบ่าของแรงงานย้ายถิ่นเข้าสู่จังหวัดเป็นจำนวนมาก ทั้งแรงงานไทยย้ายถิ่น และแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติซึ่งพบว่า ในปี 2554 มีจำนวนประมาณ 167,899 คนซึ่งจากการศึกษาข้อมูลพบว่ามีกลุ่มแรงงานชาติพันธุ์มอญมากที่สุดถึง 70% รองลงมาเป็นคนกะเหรี่ยงลาว และกัมพูชา⁶ ซึ่งต้องการการดูแลอย่างมากการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพปัญหาด้านสถานะบุคคลการเข้าเมืองผิดกฎหมายไร้สัญชาติปัญหาสภาพการทำงานการกดขี่ค่าจ้างปัญหาความปลอดภัยในการทำงานการเกิดอุบัติเหตุและการชดเชยปัญหาสิทธิในการรวมกลุ่มในปัจจุบันก็ยังคงมีแรงงานข้ามชาติชาวมอญอพยพเคลื่อนย้ายเข้าสู่เขตพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนกว่า 200,000 คนในปี พ.ศ. 2552 เกิดการรวมกลุ่มทางชาติพันธุ์ทั้งชาวไทยเชื้อสายมอญ และมอญพลัดถิ่นจำนวน 500 กว่าคน มีกิจกรรมร่วมกันภายใต้ชื่อ “กลุ่มมิตรมอญ” มีภารกิจหลักสำคัญ คือ เชื่อมประสานเครือข่ายในลักษณะสังคมเพื่อนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และจากการศึกษานำร่องพบว่าแรงงานชาวมอญยังประสบปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ การเข้าถึงบริการทางด้านสุขภาพ และสังคมการเกิดปัญหาสุขภาพ และภาวะฟุ้งฟิงต่าง ๆ

เป็นต้น ล้วนก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยตามมา และการที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานข้ามชาติให้สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการได้อย่างแท้จริงนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาเชิงลึกเพื่อให้ได้มาซึ่งชุดข้อมูลพื้นฐานซึ่งได้แก่การศึกษาวิถีชีวิต ปัญหา และความต้องการในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านสุขภาพ ซึ่งนับเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบบริการสาธารณสุขของประเทศไทยในปัจจุบันการศึกษาวิถีชีวิตปัญหา และความต้องการด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในครั้งนี้มีเป้าหมายสำคัญคือการทำทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหา และความต้องการด้านต่าง ๆ และยังสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการจัดบริการที่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของแรงงานข้ามชาติได้อย่างแท้จริง

ทฤษฎีแรงกดดันทางสังคมเมอร์ตัน เมอร์ตัน (Robert K. Merton) ⁷ ได้ขยายแนวความคิดของDurkheim โดยได้แบ่งแยก ความต้องการ หรือมีวิถีทางสังคมของมนุษย์ออกเป็น 2 ด้าน คือ โครงสร้างทางวัฒนธรรม (cultural structure) และโครงสร้างทางสังคม (social structure) โครงสร้างทางวัฒนธรรมประกอบด้วยเป้าหมาย (goals) แบบบรรทัดฐานของแต่ละบุคคล โครงสร้างทางสังคมประกอบด้วย รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งมีระดับของความสัมพันธ์กันตามลำดับชั้น วัดกันด้วยความมั่งคั่งอำนาจ และเกียรติยศเมื่อใดก็ตามที่ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมาย (goals) ที่ต้องการกับความชอบธรรมของวิธีการในการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าวขาดสะบั้นลงการล่งละเมิดบรรทัดฐานทางสังคม หรือภาวะบรรทัดฐานทางสังคมไม่สามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้อยู่ในกรอบได้ก็จะเกิดการกระทำ ความผิดขึ้น Merton เรียกสภาวะการณ่นั้นว่า ความกดดันก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนขึ้น ความกดดันนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากโอกาสที่แตกต่างกันของบุคคลในการที่จะบรรลุถึงเป็นกฎหมาย หรือความคาดหวังของบุคคลนั้น ๆ โดยสรุปก็คือ สังคมมีโครงสร้าง 2 ประการ ประการแรก คือ จุดมุ่งหมายที่วัฒนธรรมทางสังคมต้องการ และประการที่สองก็คือวิถีทางที่จะไปถึงจุดมุ่งหมายนั้นในวิถีที่สังคมยอมรับว่าถูกต้องฉะนั้นบุคคลแต่ละคนจะต้องปรับปรุงตัวเมื่อมีความขัดแย้งกับข้อใจเกิดขึ้น

โคเฮน (Albert K. Cohen)⁸ กล่าวว่า “วัฒนธรรมย่อยของบุคคลที่กระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นภายในวัฒนธรรมของสังคม” วัฒนธรรมย่อย หรือวัฒนธรรมรองเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับวัฒนธรรมใหญ่ส่วนมากผู้กระทำความผิดมักจะยึดถือวัฒนธรรมย่อยของตนเองเป็นสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าวัฒนธรรมนั้นจะมีลักษณะที่มุ่งร้ายผิดกฎหมาย และปฏิเสธวัฒนธรรมใหญ่เช่น วัฒนธรรมย่อยของพวกนักเรียนวัยรุ่นที่ชอบยกพวกตีกันระหว่างโรงเรียน หรือวัฒนธรรมย่อยของพวกแก๊งค์รถซิ่งมอเตอร์ไซด์ซึ่งที่ส่งเสียงดังสนั่นพวกนี้จะประพฤติตนตามแบบแนวของกลุ่มของตน

จากปัญหาแรงงานต่างด้าวอพยพเข้ามาเมืองไทยอย่างผิดกฎหมายจึงทำให้จำนวนแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้นตามหลักความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดสมุทรสาคร ดังนั้น เมื่อเกิดการเพิ่มจำนวนแรงงานต่างด้าวอย่างรวดเร็วโดยที่เจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถสกัดกั้นปัญหาแรงงานต่างด้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงมีผลทำให้จำนวนเด็กไร้สถานะในจังหวัดสมุทรสาครเพิ่มขึ้นตามไปด้วยเด็กไร้สถานะในจังหวัดสมุทรสาครมีจำนวน 2,840 คน (ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน) ทำให้พิจารณาได้ว่าปัญหาของแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายเป็นเหตุให้เกิดปัญหาเด็กไร้สถานะตามมาแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่จะมีจุดมุ่งหมายในการเดินทางเข้ามาในจังหวัดสมุทรสาครเป็นสถานที่แรกเพราะอัตราการจ่ายค่าตอบแทนในจังหวัดสมุทรสาครมีการจ่ายที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ที่การจ้างแรงงานต่างด้าว และประกอบไปด้วยการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมที่ดีโดยการศึกษาจากกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ก่อนจึงทำให้มีการชักชวนกันเข้ามาอยู่ และพบว่ากลุ่มแรงงานต่างด้าวนิยมที่จะมีบุตรจำนวนมากทั้งนี้เพื่อให้บุตรมาช่วยเป็นแรงงานเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และเมื่อกลุ่มแรงงานต่างด้าวถูกเจ้าหน้าที่จับกุม และถูกส่งกลับประเทศจะมีความคิดว่าจะต้องแสวงหาทางกลับเข้าสู่ประเทศไทยอีกครั้งไม่ว่าจะเป็นวิธีการใดก็ตาม

ปัญหาเด็กไร้สถานะในจังหวัดสมุทรสาครจัดว่าเป็นปัญหาทางสังคมระดับหนึ่งทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าอัตราการขยายตัวของแรงงานต่างด้าวจากประเทศพม่าลาว และกัมพูชาที่อพยพเข้ามาสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดสมุทรสาครมีอัตราการเพิ่มขึ้นทุกปีจึงทำให้ประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครมีความวิตกกังวลรวมถึงหน่วยงานราชการฝ่ายความมั่นคงมีความวิตกกังวลกับปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีทั้งการเข้ามาอยู่อย่างถูกกฎหมาย และผิดกฎหมายโดย

ทั้งนี้มีความวิตกว่าจำนวนของแรงงานต่างด้าว และเด็กผู้ติดตามมีจำนวนมากโดยเฉพาะจากประเทศพม่าจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะกับเด็กผู้ติดตามแรงงานต่างด้าว และรวมถึงเด็กที่เกิดจากแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาครที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น 400 คนต่อปี⁹ จึงมีความวิตกกังวลถึงอนาคตของเด็กเหล่านี้ว่าจะมีความเป็นอยู่อย่างไร และถ้าปล่อยให้เด็กเหล่านี้เจริญเติบโตขึ้นมาจะสร้างผลกระทบต่อสังคมของจังหวัดสมุทรสาครอย่างไร

หน่วยงานสาธารณสุขเป็นหน่วยงานเดียวที่ต้องเผชิญปัญหาจากแรงงานต่างด้าว และเด็กผู้ติดตาม โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวที่ไม่ได้รับการคัดกรองการตรวจสุขภาพก่อนเข้าสู่ประเทศไทยโดยให้ข้อคิดเห็นว่าการที่แรงงานต่างด้าวไม่ได้รับการคัดกรองการตรวจสุขภาพก่อนเข้าประเทศไทยจะทำให้เกิดปัญหาเรื้อรังโรคระบาดต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคระบาดที่ขาดหายไปจากประเทศไทยเช่นโรคมาลาเรียเรื้อรังวัณโรคเรื้อรังโรคเท้าช้าง และไข้กาฬหลังแอ่นในทัศนคติของสาธารณสุขพบว่า เป็นโรคที่อันตรายถ้ามีการปล่อยปะละเลยโดยที่หน่วยงานของรัฐไม่สามารถควบคุมการไหลเข้าของแรงงานต่างด้าวได้จะทำให้เกิดการระบาดของโรคไปทั่วเมืองสมุทรสาครโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อแรงงานต่างด้าว และเด็กผู้ติดตามหลั่งรูดเข้ามาสู่จังหวัดสมุทรสาครแล้วที่อยู่ของแรงงานต่างด้าวเป็นที่อยู่อาศัยตามชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดสมุทรสาครซึ่งลักษณะของชุมชนที่อยู่อาศัยมีลักษณะความแออัดอยู่กันเป็นหมู่คณะใหญ่ อากาศถ่ายเทไม่สะดวกสุขภาวะอนามัยไม่ดีจึงทำให้เกิดการแพร่เชื้อโรคระบาดได้ง่าย และรวดเร็วนอกจากนี้ยังรวมถึงลักษณะของการบริโภคอาหารที่ก่อให้เกิดการติดเชื้อได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อแรงงานต่างด้าว และเด็กผู้ติดตามเข้าสู่สถานที่ทำงาน และโรงเรียนจึงเป็นแหล่งกำเนิดการแพร่เชื้อจึงเห็นควรให้มีการผลักดันการส่งกลับคนกลุ่มนี้สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กไร้สถานะที่ไม่ได้จดทะเบียนกลับพบว่าเด็กไร้สถานะในช่วงอายุ 15 - 18 ปีมีการถูกล่วงละเมิดทางเพศถูกกระทำอนาจารมีความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินซึ่งพบว่าบางเหตุการณ์มาจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ และยังพบว่ากลุ่มนายจ้างมีความนิยมในการจ้างเด็กกลุ่มไร้สถานะเข้ามาทำงานเป็นแรงงานเด็กโดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจที่เรียกว่า “ล้าง” ทั้งนี้กลุ่มนายจ้างสามารถกำหนดการจ่ายค่าแรงขั้นต่ำให้แก่กลุ่มเด็กไร้สถานะได้จึงทำให้เด็กไร้สถานะถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง

ปัญหาที่แท้จริงของการก่ออาชญากรรมแรงงานต่างชาติยากจนไม่มีงานทำรายได้ไม่พอรายจ่าย และการไม่มีการศึกษาของแรงงานต่างชาติเกิดการรวมตัวกันเป็นชุมชนใหญ่ของแรงงานต่างชาติผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีย้ายถิ่นข้ามชาติตามทัศนะทางด้านเศรษฐศาสตร์คลาสสิกใหม่ที่มองว่าการย้ายถิ่นเกิดจากปัจจัยผลักดันในถิ่นต้นทางเช่นความยากจนการขาดแคลนที่ทำกินการมีแรงงานเหลือเฟือ และปัจจัยดึงดูดในถิ่นปลายทางเช่นค่าจ้างที่สูงกว่าโอกาสทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า และเป็นแนวคิดพื้นฐานที่ใช้อธิบายการย้ายถิ่นแรงงานข้ามชาติ หรือแรงงานต่างชาติของแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านในประเทศไทย

ทฤษฎีคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential association theory) ซัทเธอร์แลนด์ สำหรับในเรื่องสภาพแวดล้อมทางสังคมซึ่งทำให้กระบวนการคบหาสมาคมของบุคคลแตกต่างกันไปนั้นซัทเธอร์แลนด์ได้อธิบายประเด็นนี้ในหนังสือเล่มแรกในรูปแบบของ “ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม” ซึ่งหมายความถึงการที่สังคมประกอบด้วยประชากรหลายกลุ่ม และแต่ละกลุ่มก็มีวิถีชีวิต หรือขนบธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติแตกต่างกันซัทเธอร์แลนด์เรียกสังคมลักษณะนี้ว่า “สังคมไร้ระเบียบ” (Social Disorganization) และมีความหมายคล้ายกันกับความหมายที่ให้ไว้โดยนักสังคมวิทยาของมหาวิทยาลัยชิคาโกหากแต่ในหนังสือเล่มต่อมาซัทเธอร์แลนด์ได้เปลี่ยนแปลงคำว่า “สังคมไร้ระเบียบ” เป็น “องค์กรที่แตกต่างกันในสังคม” (Differential Social Organization) และได้อธิบายว่าในสังคมนั้นจะประกอบด้วยองค์กรที่แตกต่างกันในด้านผลประโยชน์ และวัตถุประสงค์เป็นจำนวนมากบางองค์กรในสังคมมีค่านิยมที่ยึดถือ หรือสนับสนุนพฤติกรรมอาชญากรรมบางองค์กรมีค่านิยม หรือแนวทางที่วางตนเป็นกลางในขณะที่บางองค์กรจะต่อต้านพฤติกรรมอาชญากรรม¹⁰ ดังนั้น บุคคลในสังคมจะมีโอกาสแตกต่างกันที่จะเรียนรู้ความเห็นด้วยกับพฤติกรรมอาชญากรรม หรือต่อต้านพฤติกรรมอาชญากรรมทั้งนี้เนื่องจากอยู่ในสภาพสังคมที่แตกต่างกัน หรืออยู่ในองค์กรที่แตกต่างกันในสังคมจะเห็นได้ว่าหลักการนี้ได้รับอิทธิพลส่วนหนึ่งมาจากแนวความคิดของนักสังคมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยชิคาโกที่ว่าบุคคลที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีสภาพเป็นสังคมไร้ระเบียบจะมีการเรียนรู้ หรือได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรม หรือพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายซึ่งปรากฏการณ์ลักษณะนี้จะเกิดขึ้นในเขตชุมชนที่ 2 หรือโซนแห่งการเปลี่ยนแปลงตามหลักการแบ่งเขตเมืองในทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบของฮอร์ และแมคเคย์¹¹ จากทฤษฎีการคบค้าสมาคมที่แตกต่างเป็นจุดเริ่มของการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์กับเพื่อนที่เป็นอาชญากรว่าเป็นเหตุสำคัญของ

พฤติกรรมอาชญากรรมพฤติกรรมของมนุษย์จะถูกกำหนดโดยการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมซึ่งไม่ให้เป็นกรณีที่สิ่งแวดล้อมมีอิทธิต่อบุคคลฝ่ายเดียวให้มีรูปแบบของพฤติกรรมอย่างไรก็ดีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมนั้นสลับซับซ้อนกว่ากระบวนการเรียนรู้ธรรมดาพฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้ได้สร้างคำถามใหม่ให้กับคนรุ่นหลังที่ต้องหาคำตอบคือเหตุให้พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มหนึ่งถูกกำหนดว่าเป็นอาชญากรรมในขณะที่พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งถูกกำหนดว่าชอบด้วยกฎหมายหากแรงงานต่างด้าวมีการคบหาเพื่อนที่ประกอบอาชญากรรมหรือกระทำความผิดบ่อย ๆ ก็จะทำให้แรงงานต่างด้าวมองเห็นแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรมได้สูงเนื่องจากมีความใกล้ชิดกับอาชญากรมีการเรียนรู้พฤติกรรมผิด ๆ ทำให้มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรมได้ซึ่งสอดคล้องกับหลักทฤษฎีการคบค้าสมาคมที่แตกต่าง

แรงงานต่างด้าวพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยในปัจจุบันได้สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นในสังคมไทยโดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านแรกผลกระทบทางสังคมอาทิปัญหาด้านอาชญากรรม และยาเสพติดเป็นที่ทราบกันดีว่าการมีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายจำนวนมากทำให้เกิดการแย่งงานกันเองระหว่างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายด้วยกันแรงงานต่างด้าวบางส่วนว่างงานจึงมักพบว่าการลักลอบเกิดขึ้นในชุมชนที่มีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายอยู่จำนวนมากบ่อยครั้งมีการทะเลาะวิวาทจากการดื่มสุรา และมีการลักลอบจากร้านค้า และชุมชนไทยทำให้คนไทยบางส่วนเกิดความหวาดระแวง และหวาดกลัวภัยจากการที่แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายอยู่ในชุมชนนอกจากนี้สิ่งที่เกิดขึ้นกับชุมชนอีกประการที่เห็นได้ชัดเจนคือเรื่องสิ่งแวดล้อมมีขยะมากชุมชนสกปรกขึ้นเพราะความไม่มีระเบียบของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายปัญหาการลักลอบเข้าเมืองการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะพม่าลาว และกัมพูชาที่เข้ามาในประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปีจากสถิติผู้ต้องขังชาวต่างชาติที่ถูกจับเนื่องจากเข้าเมืองผิดกฎหมาย หรือกระทำความผิดในคดีต่าง ๆ และกำลังรอการส่งกลับ หรือผลักดันออกนอกประเทศในแต่ละปีมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นโดยมีผู้ต้องขังชาวพม่ามีจำนวนมากที่สุดมาโดยตลอดรองลงมาคือกัมพูชา และลาวตามลำดับปัจจุบันคาดว่า มีผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายที่ยังไม่มาจดทะเบียนประมาณ 1 - 1.5 ล้านคนครึ่งหนึ่งของคนกลุ่มนี้เป็นผู้หญิง และเด็กที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

การเข้ามาทำงาน และอยู่อาศัยร่วมกันของแรงงานต่างด้าวหลายชาติในประเทศไทยเป็นเวลานานอาจก่อให้เกิดปัญหาชนกลุ่มน้อยของคนชาติต่าง ๆ ขึ้นเนื่องจากเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวกกับกลุ่มคนที่มีภาษาวัฒนธรรม และความเชื่อต่าง ๆ ที่เหมือนกันแต่อาจมีความขัดแย้งกับกลุ่มคนที่มีเชื้อชาติภาษาวัฒนธรรม และความเชื่อที่แตกต่างกันการเปิดเสรีให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากเป็นเวลานานอาจนำไปสู่การเรียกร้องขอปกครองตนเอง และอาจมีการแก้ปัญหาด้วยการสู้รบกันจนกลายเป็นสงครามที่สร้างความเสียหายให้แก่ประเทศชาติ ตัวอย่างเช่น การสู้รบระหว่างชาวสิงหลกับชาวทมิฬในศรีลังกา และการสู้รบระหว่างระหว่างชาวอังกฤษกับชาวไอริชในไอร์แลนด์เหนือ เป็นต้นนอกจากนี้ถ้าเมื่อใดที่ตลาดแรงงานเกิดภาวะแรงงานต่างด้าวส่วนเกินคือแรงงานต่างด้าวบางส่วนไม่ได้รับการจ้าง หรือไม่มีการจ้างแต่จำเป็นต้องเลี้ยงชีพตนเอง และครอบครัวในขณะที่ยังพักอาศัยอยู่ในประเทศไทยแรงงานต่างด้าวที่ว่างงานเหล่านี้อาจหันไปใช้วิธีการโจรกรรมการฉกชิงวิ่งราว หรือการก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้ทรัพย์สินต่าง ๆ มาใช้จ่ายเพื่อดำรงชีพตนเอง และครอบครัวของตนดังนั้นรัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐจึงต้องจัดเตรียมทั้งงบประมาณ และกำลังคนให้เพียงพอต่อการป้องกัน และขจัดปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ที่จะเพิ่มขึ้น

แนวทางในการทางการจัดการความมั่นคงของชุมชนอุตสาหกรรมที่มีแรงงานต่างด้าวหนาแน่นในจังหวัดสมุทรสาคร

จังหวัดสมุทรสาครได้มีการประชุมหารือแนวทางแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวร่วมกับส่วนกลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้แนวคิดเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมประชาชนอยู่ดีมีสุข และความมั่นคงของชาติ ดังนี้

หลักการพึงพาอาศัยกันเศรษฐกิจจังหวัดพัฒนาควบคุมแรงงานต่างด้าวได้กำหนดเขต (Zoning) ให้ผู้อาศัยอยู่ในสถานประกอบการ หรือบริเวณใกล้เคียง หรือเขตที่กำหนดเพื่อควบคุมดูแลได้สะดวก ภาคเอกชนโดยผู้ประกอบการต้องให้ความร่วมมือกับภาครัฐอย่างจริงจังไม่ควรหลบเลี่ยงกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของทางราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ หน่วยงานของรัฐต้องประสาน และบูรณาการแผนงาน

ด้านการป้องกัน และปราบปรามอย่างเข้มงวดจริงจัง และต่อเนื่อง หน่วยงานภาคเอกชน (NGO) ควรคำนึงถึงประโยชน์ และความมั่นคงของชาติเป็นหลัก ภาคประชาชนต้องให้ความร่วมมือโดยเฉพาะกำนันผู้ใหญ่บ้านผู้นำชุมชนต้องช่วยกันสอดส่องดูแลมิให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเข้าพักอาศัยเพื่อทำงานโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ด้านการสาธารณสุขต้องตรวจโรคแรงงานต่างด้าว และมีใบรับรองแพทย์ก่อนเข้าประเทศไทยรวมทั้งให้ความรู้การวางแผนครอบครัว และควบคุมอัตราการเกิดในแรงงานต่างด้าว ด้านการศึกษา และวัฒนธรรม ห้ามเขียนภาษาของแรงงานต่างด้าวในสถานที่ต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกด้านการทำงาน ตามที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ด้านความมั่นคงโดยการจัดระเบียบสังคมมีการกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมการอนุญาตการออกนอกเขตเท่าที่จำเป็นจัดตั้งด่าน หรือจุดสกัดอย่างจริงจัง และต่อเนื่องเพื่อสร้างมาตรการกีดกันโดยใช้มาตรการป้องกัน และปราบปรามควบคู่กันไป

บทสรุป

ปัญหาที่เกิดจากการอพยพย้ายถิ่นแรงงานต่างด้าวหนาแน่นสามารถจำแนกได้ ดังนี้คือ

- 1) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากค่าจ้างในประเทศไทยสูงกว่าเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน (ลาว กัมพูชา และพม่า) จึงจูงใจให้แรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะแรงงานระดับล่างเข้ามาทำงานทำในประเทศไทยส่วนผู้ประกอบการในประเทศไทยย่อมต้องการแรงงานราคาถูกอีกทั้งอยู่ในสภาวะขาดแคลนแรงงานระดับล่างจึงเลือกที่จะจ้างแรงงานข้ามชาติในกระบวนการผลิตที่ไม่ต้องอาศัยทักษะมากนักส่งผลให้แรงงานไทยระดับล่างมีโอกาสได้งานทำน้อยลงโดยเฉพาะจังหวัดที่มีแรงงานข้ามชาติหนาแน่น และจะยิ่งส่งผลเสียต่อความสามารถในการต่อรองในเวทีการค้าระหว่างประเทศหากประเทศคู่แข่งหยิบยกเรื่องปัญหาการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติที่ใช้ในกระบวนการผลิตมาเป็นประเด็นกีดกันทางการค้า
- 2) ปัญหาทางด้านสังคม โดยปัญหาด้านอาชญากรรม และคุณภาพชีวิต การมีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายจำนวนมากทำให้เกิดการแย่งงานกันเองระหว่างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายด้วยกัน และแรงงานต่างด้าวบางส่วนว่างงาน จึงเป็นเหตุให้เกิดการลักทรัพย์เกิดขึ้นในชุมชนที่มีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายอาศัยอยู่จำนวนมาก และบ่อยครั้งมีการทะเลาะวิวาทจากการดื่มสุรา และมีการลักทรัพย์จากร้านค้า และชุมชนไทยทำให้คนไทยบางส่วนเกิดความหวาดระแวง และหวาดกลัวภัยจากการที่แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่อาศัยอยู่ในชุมชนดังเช่นในกรณีของจังหวัดสมุทรสาครซึ่งเป็น

พื้นที่ที่แรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากอย่างไรก็ตามการอยู่ร่วมกันระหว่างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายกับคนไทยมีการดำเนินชีวิตในลักษณะแบบครอบครัวเดี่ยว และจะมีความสัมพันธ์กันกับแรงงานต่างด้าวตามความจำเป็นเท่านั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนที่เห็นได้ชัดเจนก็คือเรื่องสิ่งแวดล้อมมีขยะมากชุมชนสกปรกขึ้นเพราะความไม่มีระเบียบของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายสำหรับสภาพจิตใจของคนไทยในชุมชนเกิดความหวาดกลัวเพราะที่ผ่านมามคนไทยในชุมชนจะเห็นการทะเลาะวิวาทการทำร้ายร่างกาย และการเสียชีวิตของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายในชุมชนอยู่เสมอซึ่งแรงงานต่างด้าวที่ก่อปัญหาอาชญากรรมนั้นส่วนใหญ่มักเป็นแรงงานที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และไม่ได้ขึ้นทะเบียนซึ่งภายหลังก่อเหตุแล้วก็มักใช้วิธีการหลบไปทำงานกับคนชาติเดียวกันภายในสถานประกอบกิจการเช่นญาติเพื่อน หรือคนรู้จักโดยไม่ได้หนีออกนอกประเทศ และไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายเนื่องจากแรงงานเหล่านี้ไม่ได้จัดทำประวัติ และรูปถ่ายเพื่อยืนยันตัวบุคคล และปัญหาการลักลอบเข้าเมืองการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะพม่าลาว และกัมพูชาที่เข้ามาในประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปีจากสถิติผู้ต้องขังชาวต่างชาติที่ถูกจับเนื่องจากเข้าเมืองผิดกฎหมาย หรือกระทำความผิดในคดีต่าง ๆ และกำลังรอการส่งกลับ หรือผลักดันออกนอกประเทศในแต่ละปีมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นปัจจุบันจำนวนแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยมีมากถึง 2.5 ล้านคนเป็นกลุ่มที่เข้ามาอย่างถูกกฎหมาย 1.5 ล้านคน และยังมีกลุ่มที่ลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายมากกว่า 1 ล้านคน¹² ซึ่งคนกลุ่มนี้เป็นทั้งผู้หญิงและเด็กที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์แรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าประเทศ และส่วนหนึ่งเข้ามาโดยอาศัยขบวนการนายหน้าผิดกฎหมาย หรืออาศัยเครือข่ายทางสังคมที่เป็นญาติ หรือเพื่อนที่เคยทำงานมาก่อนเป็นผู้นำพาเข้ามาทำงานในประเทศไทย นอกจากมีขบวนการนำเข้าแล้วยังมีขบวนการนำกลับแรงงานต่างด้าวไปชายแดนเพื่อเยี่ยมญาติด้วย และปัญหาด้านการศึกษา โอกาสในการศึกษาของเด็กในครอบครัวแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่จะได้รับการศึกษามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การศึกษาจากชั้นเรียนที่ไม่เป็นทางการที่จัดขึ้นกันเองในกลุ่มแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และการได้เข้าเรียนในสถานศึกษาของไทยเนื่องจากแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การให้โอกาสด้านการศึกษาแก่ลูกของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเหล่านี้ให้ได้รับการศึกษาเหมือนเด็กไทยจึงเป็นไปได้ยาก และในขณะเดียวกันการเปิดโอกาสให้เด็กต่างด้าวเข้าสู่ระบบการศึกษาของไทยก็จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการศึกษาของเด็กไทยด้วยเพราะรัฐ

จำเป็นต้องแบ่งงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาการศึกษาในแต่ละปีมาช่วยเหลือเด็กต่างด้าวเหล่านี้ขณะที่ยังมีเด็กไทยอีกจำนวนมากที่ยังขาดโอกาสในการศึกษาที่ดี 3) ปัญหาทางด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านสาธารณสุขของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายได้เพิ่มมากขึ้นประกอบกับแรงงานต่างด้าวบางส่วนได้เป็นพาหนะนำโรคใหม่ๆเข้ามาในประเทศไทยโดยคณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2547 เห็นชอบให้กระทรวงสาธารณสุขปรับอัตราค่าตรวจสุขภาพแรงงานต่างด้าวจาก 300 บาทเป็น 600 บาท และอัตราค่าประกันสุขภาพจาก 1,200 บาทเป็น 1,300 บาทโดยแรงงานต่างด้าวต้องร่วมจ่ายในการรับบริการครั้งละ 30 บาท 4) ปัญหาด้านความมั่นคง การที่มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยผิดกฎหมายเป็นจำนวนมากกระจุกกระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศไม่ทราบจำนวน และที่พักอาศัยของแรงงานต่างด้าวทั้งหมดที่มีอยู่แท้จริงแต่มีการประมาณว่าแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่อยู่ในประเทศไทยน่าจะมีไม่ต่ำกว่า 2 ล้านคน ในขณะที่การบริหารแรงงานต่างด้าวยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจึงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายสัญชาติพม่าที่มีการจ้างทำงานมากที่สุด เพราะมีบริเวณชายแดนที่ติดต่อกับประเทศพม่า ได้แก่ จังหวัดตากเชียงใหม่ และระนองลงมาจนถึงบริเวณพื้นที่ภาคกลางตอนล่างซึ่งเป็นศูนย์รวมเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นแหล่งอุตสาหกรรมแบบเข้มข้น เช่น จังหวัดสมุทรสาคร และกรุงเทพมหานคร การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก่อให้เกิดปัญหาชุมชนแรงงานต่างด้าว หรือชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยอาจมีผลต่อการก่อความไม่สงบภายในประเทศได้ เช่น มีการชุมนุมเรียกร้องค่าแรง หรือสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งอาจมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอิทธิพลก่ออาชญากรรม หรือก่อวินาศกรรม อันจะเป็นปัญหาทางการเมืองการปกครอง และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยส่วนรวมได้

จากที่กล่าวตั้งแต่ต้นทำให้เห็นว่า ปัญหาแรงงานต่างด้าวมีความยุ่งยากเพิ่มขึ้นเป็นลำดับถ้าไม่ให้ความสำคัญ หรือไม่ตระหนักถึงปัญหาก็จะส่งผลให้การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวมีความซับซ้อนผู้วิจัยเสนอว่าควรกำหนดแนวทางในการจัดทำนโยบาย หรือการปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในอนาคตไว้ 3 ประเด็นคือ 1) การบริหารจัดการควรเน้นดำเนินการในลักษณะเครือข่ายการทำงานสามารถบูรณาการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับกับสภาพเขตแดนที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกันเป็นเครือข่ายนานาประเทศแรงงานต่างด้าวเหล่านั้นก็จะสามารถเคลื่อนย้ายได้โดยเสรีปัญหาดังกล่าวก็จะมี

ความรุนแรง และยุ่งยากซับซ้อน 2) ภาครัฐที่เป็นตัวแสดงหลักในการกำหนดนโยบาย และนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพควรตั้งกฎกติกา หรือจรรยาบรรณต่อวิชาชีพอย่างมีมาตรฐานไม่คิดถึงประโยชน์ส่วนตัว และต้องยึดประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ 3) การสร้างความร่วมมือโดยให้ความรู้แก่ประชาชนในลักษณะของการร่วมมือกัน และให้ความรู้เกี่ยวกับแรงงานย้ายถิ่นในสังคมไทย

สำหรับแนวทางจัดการความมั่นคงนั้นผู้วิจัยเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1. ควรกำหนดให้มียุทธศาสตร์การยกระดับการบริหารจัดการพัฒนาระบบการนำเข้าแรงงานต่างด้าวให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้กระบวนการขั้นตอนการนำเข้าแรงงานต่างด้าวมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนเจ้าหน้าที่ทุกระดับปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันมีขั้นตอนการดำเนินการที่สะดวก และนายจ้าง/สถานประกอบการที่มารับบริการมีความพึงพอใจซึ่งมีกิจกรรมเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) กิจกรรมจัดตั้งหน่วยบริหารจัดการด้านการนำเข้าแรงงานต่างด้าวอย่างถูกต้องตามกฎหมาย 2) กิจกรรมจัดจ้างบริษัทมืออาชีพเพื่อจัดการระบบสารสนเทศด้านข้อมูลการนำเข้าแรงงานต่างด้าวอย่างถูกต้องตามกฎหมายเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) กิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าแรงงานต่างด้าว 2. ควรกำหนดให้มียุทธศาสตร์ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรเพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่หน่วยงานให้ประชาชนรับทราบถึงการบริหารจัดการด้านการบริการเกี่ยวกับขั้นตอนการนำเข้าแรงงานต่างด้าวอย่างถูกต้องตามกฎหมายให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้องโดยมีกิจกรรมรองรับยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) กิจกรรมจัดตั้งศูนย์บริการ และรับปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาขั้นตอนการนำเข้าแรงงานต่างด้าว 2) กิจกรรมตรวจติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำเข้าแรงงานต่างด้าว 3. ควรกำหนดให้มียุทธศาสตร์การพัฒนาระชาสัมพันธ์ด้านการนำเข้าแรงงานต่างด้าวโดยถูกต้องตามกฎหมายเพื่อให้ นายจ้าง/สถานประกอบการรับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และจ้างแรงงานต่างด้าวอย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยมีกิจกรรมรองรับการจัดทำยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) จัดแถลงข่าวเพื่อให้สื่อมวลชนนำข้อมูลที่ถูกต้องเผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง 2) ตรวจเยี่ยมสถานประกอบการที่ใช้แรงงานต่างด้าว โดยกระบวนการนำเข้าแรงงานแบบถูกต้องตามกฎหมายเพื่อให้คำแนะนำในการจ้างแรงงานที่

ถูกต้อง 3) จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่นายจ้าง/สถานประกอบการ และประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการนำเข้าแรงงานต่างด้าว